

Peilingen

Mededelingenrubriek

38 Ode aan de veenpolder

Alweer een jaar geleden verscheen het boekje *De Mijzenpolder*. De auteur, Dick Mantel, woont zelf in deze Noord-Hollandse veenpolder, gelegen tussen de dorpen Schermerhorn en Ursem. In het boekje worden het ontstaan en de ontginning, de landbouw, het bestuur, de effecten van de drooglegging van de nabije Schermer en Beemster en de bemaling van de polder uitgebreid besproken. Speciale aandacht is ervoor de oude Mariakapel in de Mijzen, die aan het begin van de zeventiende eeuw door een gereformeerd kerkje werd vervangen. Helaas is het kerkje reeds lang verdwenen, maar de plek is – door toedoen van Mantel – inmiddels wel op de lijst van bedevaartplaatsen gezet die wordt bijgehouden door het Meertens Instituut (zie: www.meertens.knaw.nl). De rode draad door het verhaal van Mantel is het proces van bodemdaling dat het gevolg was van de ontginning en cultivatie van de veengrond in de polder. Dat leidde tot problemen met de waterbeheersing en een eindeloze serie in- en externe conflicten. Mantel besluit met een hoofdstuk over het waterbeheer in de Mijzen nu en in de toekomst. Hierin breekt hij een lans voor het behoud van dit cultuurlandschappelijk en archeologisch bijzondere gebied (Dick Mantel, *De Mijzenpolder. Duizend jaar veen en water*. 165 blz. Ingenaaid. Geïll. gedeeltelijk in kleur. Uitgeverij Verloren, Hilversum 2005. ISBN 90-6550-844-9. Prijs 17,-).

Drukkersstenen met de kaart van Amstelland

Onlangs zijn door het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht vier lithografische stenen uit 1898 gerestaureerd. Deze set stenen, die voor Nederland uniek is, laat zien met hoeveel zorg in het verleden kaarten gemaakt werden die betrouwbaar moesten zijn voor het bestuur en andere betrokkenen bij het waterbeheer. Het maken van kaarten past in een lange traditie bij waterschappen tot de komst van de waterstaatskaarten van de Topografische Dienst. Op de kaarten waarvan de lithostenen bewaard zijn gebleven staat op een schaal

van 1:25.000 het gebied van het hoogheemraadschap Amstelland, dat bestaan heeft van 1525 tot 1990 (zie afb.). De stenen zijn handmatig in spiegelbeeld gegraveerd door L.J.W. Meijs, en ze zijn gebruikt voor een honderdtal afdrucken op papier. Restauratie was nodig omdat de stenen na ruim een eeuw waren vervuild en aangetast. De stenen hebben inmiddels een plaatsje gekregen in het gebouw van het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht in Amsterdam.

Promotie Tim Soens

Op 23 maart jongstleden promoveerde Tim Soens, redactielid van het *Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis*, aan de Universiteit Gent op zijn onderzoek *Waterbeheer in een veranderende samenleving. Een ecologische, sociaal-economische en politiek-institutionele studie van de wateringen in het Vlaamse kustgebied tijdens de overgang van de middeleeuwen naar de moderne tijden*. In dit onderzoek richtte Soens zich specifiek op het gebied van het Brugse Vrije.

Focus locus Oude Rijn

De omgeving en de geschiedenis van de rivier de Oude Rijn zijn bijzonder en veelzijdig. De manifestatie 'Focus locus Oude Rijn' heeft de bijzondere kwaliteit van dit gebied in kaart gebracht. Bewoners, kunstenaars, landschapsarchitecten en schrijvers gaven door middel van foto's en verhalen hun mening over het karakter van de Oude Rijn, van Katwijk tot Utrecht. Karel Tomeï, Ellen Kooi en Aleks Droog maakten een fotoserie van het gebied. Johan de Vos schreef daar korte essays bij en Tijs van den Boomen doet verslag van zijn wandeling langs de Oude Rijn. Daarnaast zijn er veel foto's en teksten van bewoners, en dit alles is samengebracht in zeven boekjes, verpakt in een blik. In een van de boekjes wordt een fiets- en wandelroute van Katwijk naar Utrecht beschreven zodat men ook zelf de omgeving van de Oude Rijn kan verkennen (Uitgeverij Aprilis Zaltbommel, ISBN 90-5994-090-3, 19,50). Zie ook www.focuslocusouderijn.nl.

Fragment van de kaart van het gebied van het hoogheemraadschap Amstelland uit 1898.

39

Palendijk bij Spakenburg

Langs de Zuiderzee stond ooit een groot scherm van hout, een palendijk. Door toedoen van de paalworm is deze palendijk al sinds lang verdwenen, maar na vierhonderd jaar krijgt Spakenburg zijn karakteristieke waterkering terug. De herbouw vindt plaats in opdracht van het waterschap Vallei en Eem. De eerste paal voor de reconstructie wordt in september het water in geslagen. Voor 2007 moeten de werkzaamheden zijn afgerond. Totdat het zover is, bestaat er nog slechts één vergelijkbare palendijk langs de Zuiderzee, namelijk een herbouwd exemplaar bij Schokland (*De Gooi- en Eemlander*, 12 mei 2006).

Environmental Connections

Van 5 tot 9 juni 2007 wordt aan de Vrije Universiteit het congres *Environmental Connections. Europe and the Wider World* gehouden. Het is de vierde maal dat

een congres wordt georganiseerd onder auspiciën van de *European Society for Environmental History*. De bijeenkomst draait om de vraag naar de relatie tussen menselijke activiteiten en de ecologische capaciteit van de aarde, met als doel om vanuit een lange termijnperspectief te komen tot een grotere kennis van de interactie tussen mens en natuur. Zie voor meer informatie www.let.vu.nl/conference/eseh.

Film watersnoodramp

Regisseur Ben Sombogaart gaat een film maken over de watersnoodramp van 1953. Het scenario van de film, die *De Storm* gaat heten, is geschreven door acteuursechtpaar Marjolein Beumer en Rik Launspach, dat hiermee als schrijver debuteert (*NRC Handelsblad*, 15 mei 2006).